

**CNSAS la răscruce.
Eliberăm
trecutul din prezent!
Raport despre starea CNSAS**

CNSAS la răscruce. Eliberăm trecutul din prezent!

CNSAS trebuie să devină o instituție performantă și independentă de politic.

Ce este, ce face și ce a realizat CNSAS până acum

Stafia trecutului recent a bătuit intens societatea românească ultimele două decenii. Înființat în condiții foarte dificile, în 1999, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității (**CNSAS**) a fost de la bun început **un compromis între partidele politice**. Până atunci, numeroase scandaluri (vezi incinerarea dosarelor la Berevoiești, în 1990) au scos la iveală pe de o parte existența unui număr uriaș de documente oculte, iar pe de altă parte, manipularea prin publicarea trunchiată și interesată a informațiilor din dosare cu scopul anihilării adversarilor politici/publici. **Asigurarea accesului la propriul dosar întocmit de fosta poliție politică a fost cel mai important câștig al înființării CNSAS, însă verificarea colaborării cu Securitatea a persoanelor care ocupă demnități publice s-a dovedit de departe cea mai controversată misiune.**

Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității este o instituție aflată în subordinea Parlamentului, finanțată integral de la bugetul de stat. Consiliul este condus de un Colegiu format din 11 membri, propuși pentru un mandat de 6 ani de către partidele politice parlamentare, Președinte și Primul-ministru și investiți în funcție prin votul Parlamentului.

Notă: A nu se confunda instituția Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității cu **Colegiul CNSAS**, organism de conducere format din 11 membri.

CNSAS și-a început concret activitatea în anul 2000, iar existența sa a fost marcată de scandaluri, dar și de măsuri care au modificat cadrul legislativ de funcționare.¹ Astăzi, **CNSAS îndeplinește**

---

¹ CNSAS a fost înființat în baza Legii nr. 187/07.12.1999 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea securității ca poliție politică. După 6 ani, cadrul legal a fost modificat prin OUG nr. 16/22.02.2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 187/1999 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea securității ca poliție

următoarele funcții de bază: verifică persoane care dețin funcții sau demnități publice, acordă acces cetățenilor la propriul dosar de Securitate, deconspiră informatori sau ofițeri ai Securității la cererea persoanelor care și-au consultat dosarul, acordă acces cercetătorilor la documentele din arhiva Securității și utilizează arhiva fostei poliții politice în scopuri științifice.

Potrivit legii, una dintre atribuțiile majore ale CNSAS este **verificarea legăturilor persoanelor care ocupă funcții publice cu fosta Securitate**. Cu toate acestea, legea nu prevede sancțiuni pentru persoanele care au colaborat cu Securitatea sau care au fost lucrători ai fostei poliții politice. Așadar, o persoană publică identificată ca fost colabor/agent al Securității – și care a ascuns acest lucru în declarația pe propria răspundere – nu este automat demis din funcție. Doar în măsura în care se constată falsitatea declarației, autorii pot răspunde penal. Spre deosebire de legile pe baza cărora funcționează instituțiile similare din Ungaria sau Polonia, legea românească este cea mai puțin restrictivă din acest punct de vedere.

Acest atribut al CNSAS – verificarea persoanelor care ocupă funcții publice, revoluționari sau persoane aflate în conducerea ONG-urilor – a prins consistență abia începând cu 2005. Până atunci, **Serviciul Român de Informații a blocat sistematic accesul CNSAS la dosare**. Odată cu transferul masiv de dosare (2005-2007), CNSAS a putut verifica persoanele publice și oferi acces la propriul dosar celor interesați. Astăzi, **în arhiva CNSAS există aproximativ 2 milioane de dosare, care însumează 24 km liniari de arhivă**.

În 2008, legea de funcționare a CNSAS a suferit mai multe modificări ca urmare a atacării ei cu succes la Curtea Constituțională (eliminarea sintagmei „Securitatea ca poliție politică”, prezența membrilor Colegiului a devenit obligatorie în cazul deciziilor, **hotărârile privind colaborarea/necolaborarea trebuie confirmate/infirmate de către instanța de judecată** etc.). Totodată, **deși inițial legea a permis verificarea prelaților, acest lucru a fost eliminat**. Dacă în Polonia și Ungaria cei care decid asupra colaborării/necolaborării cu fosta poliție politică sunt judecători, în cazul românesc a fost menținut un colegiu format în majoritate din reprezentanți ai partidelor politice parlamentare, deși decizia finală aparține instanței judecătorești. Astfel, potrivit art. 11 din OUG nr. 24/2008 „(1) Acțiunea în constatarea calității de lucrător al Securității

---

politică. Curtea Constituțională a României a declarat, în 2008, Legea nr. 187/1999 ca fiind împotriva legii fundamentale. Astăzi, CNSAS funcționează în baza OUG nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/2008. Regulamentului de organizare și funcționare a fost aprobat prin Hotărâre de Guvern la finalul anului 2008.

sau de colaborator al acesteia se introduce la Secția de contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel București, fiind scutită de taxă de timbru. (2) Hotărârea Curții de Apel București poate fi atacată cu recurs, în condițiile legii. (3) La dosarul cauzei se depun copii certificate de pe documentele aflate în arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, documentele originale putând fi consultate la arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității.” Așadar, procedura este una greoaie care necesită un timp îndelungat și un mare consum de resurse. Cu titlu de exemplu: în 2008, CNSAS a transmis instanței 292 de dosare; până în 2009, Curtea a confirmat 53 de decizii, a infirmat 11, 12 au devenit nule (persoanele au decedat între timp), iar 213 nu fuseseră încă soluționate.

În raport cu alte instituții similare din Europa Centrală și de Est, rezultatele CNSAS sunt modeste. În graficul de mai jos, redăm situația deconspirărilor în intervalul 2000-2011. Subliniem că **CNSAS deține a treia arhivă (24 km liniari) ca mărime din Europa Centrală și de Est preluată de la fosta poliție politică.** În Germania, de exemplu, în primii 10 ani de funcționare, „Oficiul Gauck”, instituția similară CNSAS, a verificat 1,7 milioane de persoane, descoperind 950.000 de agenți și colaboratori ai STASI.

Există categorii de funcționari ai Statului român în rândul cărora CNSAS a identificat un număr redus de colaboratori/lucrători ai Securității în raport cu dimensiunea aparatului birocratic respectiv. De exemplu, **în rândul personalului diplomatic, CNSAS a identificat doar 11 colaboratori/lucrători ai Securității** dintre care 2 decizii au fost infirmate de instanță, 4 confirmate, iar în 5 cazuri procesul este în curs. Prin comparație, în țara vecină, Bulgaria, comisia pentru cercetarea arhivelor fostei poliții politice comuniste a dezvăluit că aproape jumătate dintre ambasadori au colaborat cu Securitatea bulgară.

Până acum, **CNSAS a primit de la SRI/SIE 1418 dosare de cadre ale foștilor ofițeri de Securitate indiferent de grad.** Atragem atenția să această cifră este reprezentativă pentru deschiderea arătată de serviciile secrete în relația cu CNSAS. Deși conducerea CNSAS consideră că după predarea masivă de dosare din 2005-2006, „nu s-au mai înregistrat « disfuncționalități în problema predării/primirii dosarelor»”, numărul de dosare de cadre dovedește contrariul. Amintim aici că **în intervalul 1948-1989, anii de funcționare ai Securității, numărul ofițerilor a variat între 3500 și 23.000.**

Colaboratori și lucrători ai Securității deconspirați de CNSAS

An	2000-1	2002	2003	2004	2005	2006
Deconspirări	1	2	26	60	49	270 informatori 156 ofițeri

An	2007	2008	2009	2010	2011
Deconspirări	330 informatori 402 ofițeri	610 informatori 210 ofițeri	739 informatori 298 ofițeri	847 informatori 337 ofițeri	867 informatori 234 ofițeri

O altă funcție majoră a CNSAS este **accesul la propriul dosar întocmit de fosta poliție politică**. În această direcție, **CNSAS a făcut pași importanți și a oferit acces la dosare unui mare număr de cetățeni**. Începând cu 2006, între 2000 și 3500 de cereri pentru acces la propriul dosar au fost înregistrate la CNSAS. Atât cercetătorii, cât și petenții au solicitat și au primit din partea CNSAS peste 700.000 de copii după documentele Securității în 2011, un număr dublu față de 2008. Cu toate acestea, numeroși petenți au semnalat durată lungă a procesului de consultare a propriului dosar, dificultatea deconspirării colaboratorilor/agenților identificați în documente, absența fișelor din dosare ș.a. În acest ultim caz, **CNSAS nu are practic niciun control asupra dosarelor primite de la SRI/SIE sau aflate în continuare în posesia celor două servicii secrete**.

Studierea arhivei fostei poliții politice reprezintă o altă funcție a CNSAS, fie că este vorba despre cercetătorii proprii, fie despre cercetători externi acreditați (1200 de cercetători acreditați până în prezent). În 2011, aprox. 200 de persoane, un număr mare în comparație cu anii anteriori, au cerut să fie acreditate ca cercetători la CNSAS. Din 250 de angajați ai CNSAS, media ultimilor ani, există doar 20 de cercetători specializați în departamentul de cercetare. Prin accesul sutelor de cercetători, studiarea arhivei CNSAS a adus date valoroase despre activitățile Securității, prin publicarea a numeroase articole științifice sau a volumelor de documente. De asemenea, publicarea propriilor dosare ori a informațiilor din acestea de către petenți a creat premisele cunoașterii în detaliu a acțiunilor poliției politice comuniste. În timp, s-au înregistrat totuși numeroase întârzieri

Între data de transmitere a cererilor și aprobarea acestora, existând numeroase tergiversări și în cazul solicitării de fotocopii.

Probleme de funcționare

Colegiul CNSAS a demonstrat grave carențe administrative.

CNSAS este subfinanțat și are personal insuficient, dar Colegiul nu a luat nicio măsură

Conducerea executivă și administrativă a CNSAS este asigurată, conform legii, de către Colegiul CNSAS. Deși există 11 demnitari, iar instituția beneficiază de vizibilitate sporită în spațiul public, **Colegiul CNSAS și-a dovedit ineficiența managerială.** Cu toate că **bugetul instituției a scăzut constant în ultimii ani (bugetul din 2011 s-a redus cu circa 35% față de 2008, ajungând la aprox. 2,5 milioane euro)**, conducerea CNSAS nu a făcut niciun demers concret. **Numărul angajaților a scăzut de la 254 (în 2008) la 234 (în 2011).** Doar 20 de persoane (aprox. 10%) din personalul CNSAS lucrează în departamentul de cercetare al instituției. **În comparație cu alte organisme similare din statele europene, personalul CNSAS este foarte redus.** Însuși reprezentanții CNSAS admiteau în 2009 că, **deși instituția deține a treia arhivă ca mărime preluată de la fostele servicii secrete comuniste, personalul CNSAS este de zece ori mai mic decât al altor instituții similare din Europa.** Mai mult, odată cu adoptarea Legii 221/2009, prin care se pot acorda despăgubiri materiale pentru prejudiciile morale suferite prin condamnare sau prin măsuri administrative inclusiv urmașilor, CNSAS a fost asaltat cu peste 11.000 de cereri (din care au fost soluționate 9.164). Cu toate acestea, **Colegiul CNSAS nu a sollicitat Parlamentului niciodată în ultimii 4 ani mărirea fondurilor ori creșterea schemei de personal.**

Colegiul CNSAS nu a identificat niciun securist criminal

Potrivit legii, CNSAS avea obligația să transmită Ministerului Public sesizări penale în cazurile când identifică situații în care organele represive ale fostului regim au săvârșit crime sau abuzuri grave.² Cu

---

² Art. 17, alin. 2 din Legea nr. 187 din 7 decembrie 1999 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea poliției politice comuniste; art. 14, lit. g din OUG nr. 24/5.03.2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității; art. 5, lit.

toate că avea această obligație legală, **CNSAS nu a identificat nicio crimă și niciun abuz al Securității care să merite atenția Parchetului în cei 24 de km de arhivă, în 13 ani de funcționare.**

Colegiul CNSAS ne costă o avere

11 demnitari fac parte din Colegiul CNSAS pentru a decide ceea ce de fapt decide instanța de judecată, conform OUG 24 din 2008. **11 salarii** care însumează pe an aproximativ **800.000 RON**. La această sumă se adaugă costurile a **3 locuințe de serviciu, 11 autoturisme cu șofer și deplasări**. Deși am solicitat CNSAS informații detaliate cu privire la costurile funcționării Colegiului, răspunsul a fost evaziv.

Din 2008 până astăzi membrii Colegiului au fotocopiât aprox. 80.000 de file din dosarele Securității. De la CNSAS am primit un răspuns neclar la întrebarea cine a suportat costurile acestor copii. **Prin comparație, în întreg anul 2007, toți cercetătorii acreditați de către CNSAS (aprox. 200 de cereri) au primit, în baza solicitărilor, mai puține copii decât au primit membrii Colegiului în intervalul 2008-2012**. Tot prin comparație, întreaga Comisie Tismăneanu a avut acces pentru redactarea raportului final la un număr mai mic de copii pentru cei peste 30 de membri și experți.

Deficiențe la capitolul transparență

În ciuda faptului că în ultimii ani s-au făcut eforturi în acest sens prin dezvoltarea website-ului și postarea a numeroase informații, **CNSAS are totuși probleme în a asigura transparența**. De exemplu, există numeroase **inventare arhivistice care nu sunt publice**, deși anumiți cercetători externi au acces la acestea pe baza relațiilor personale cu conducerea instituției. De asemenea, **nu există un inventar al dosarelor de problemă, al dosarelor de obiectiv, precum și al dosarelor provenite de la direcțiile județene ale fostei poliții politice**. Studii, periodice sau materiale diverse întocmite de fosta Securitate – care sunt necunoscute cercetătorilor de rând – așteaptă să fie inventariate.

Prezența membrilor Colegiului la ședințe, dar și cheltuielile suportate de instituție cu funcționarea Colegiului reprezintă de asemenea probleme care par ascunse cu strășnicie de către CNSAS.

Disfuncționalități administrative

Funcționarea de ansamblu a instituției este greoaie, de la înregistrarea solicitărilor la aprobarea și primirea copiilor după documente, în ciuda unor câștiguri certe realizate în ultimii ani.

În 2007, CNSAS a avut la dispoziție 10 milioane de dolari pentru a achiziționa un nou sediu. Totuși, nici până astăzi noul imobil nu dispune de o sală de studiu adecvată. 25 de locuri sunt rezervate celor 1200 de cercetători acreditați și unui număr și mai mare de petenți; în 2011 s-au înregistrat aprox. 2800 de prezențe la sala de studiu.

Condițiile de lucru pentru personalul CNSAS au devenit tot mai precare, o recunoaștea chiar și conducerea instituției în 2011.

Numeroase probleme întâmpinate de cercetători se regăsesc într-un memoriu depus la CNSAS pe 9 februarie 2011.

Documentul semnala că acreditările, primirea documentelor, precum și programarea la sala de studiu a CNSAS se fac în mod constant cu depășirea nejustificată a termenelor legale. De la acea dată, conducerea CNSAS a soluționat favorabil doar o parte a solicitărilor și nu pentru toți cercetătorii, ci doar pentru semnatori sau pentru cei care au un suport instituțional solid.

Abuz instituțional

De-a lungul timpului, Colegiul CNSAS a săvârșit abuzuri care au fost parțial cunoscute opiniei publice. De exemplu, **cercetătorii externi sunt obligați să prezinte CNSAS documente suplimentare pentru acreditare, deși legea nu prevede acest lucru.** Nici OUG din 2008, nici Regulamentul CNSAS nu face nicio precizare de acest fel, existând doar obligația menționării caracterului cercetării și a formei de valorificare. Subliniem foarte clar că solicitarea de copii după diplome, recomandări etc. reprezintă o supralegiferare și o încălcare a legii. Practic, s-a ajuns în situația în care acest drept să le fie rezervat doar celor care prezintă astfel de documente justificative. Acesta este un **caz grav de discriminare** între cetățenii interesați de studierea trecutului recent.

În ultimii ani, cercetătorii s-au confruntat și cu o altă problemă. **CNSAS limitează copiile după documente la 50% din conținutul dosarului**, încălcând astfel legea și dreptul la informare.

De-a lungul anilor, **CNSAS și-a asumat inclusiv o funcție de cenzură în cazul temelor de cercetare propuse de cercetători.** Instituția s-a erijat în autoritate științifică – fapt împotriva legii și în ciuda faptului că nu toți membrii Colegiului au pregătire academică necesară.

Timpul de aprobare a cererii, timpul de eliberare a fotocopiilor este uneori diferit în funcție de statutul cercetătorului sau de relațiile cu membrii Colegiului CNSAS. Au existat cazuri în care fotocopiile au fost așteptate un an sau chiar mai mult, în timp ce altele au fost eliberate în câteva zile. Uneori, au fost sesizate cazuri când **membrii Colegiului au acordat în mod discreționar acces la dosare unor personalități publice**, încălcând regulamentul și procedurile uzuale, în disprețul legii și al celorlalți petenți/cercetători.

Ce soluții propunem

CNSAS este o instituție fundamentală pentru democrația românească. Accesul cetățenilor la propriul dosar întocmit de fosta Securitate, verificarea persoanelor care ocupă funcții publice în legătură cu posibila colaborare cu poliția politică și cunoașterea trecutului recent reprezintă condiții obligatorii pentru asumarea unei jumătăți de veac de totalitarism comunist. **Funcționarea în parametri normali a CNSAS definește inclusiv relația noastră cu trecutul problematic.** De aceea, subliniem foarte clar că **acest material nu pune la îndoială utilitatea acestei instituții, ci performanța administrativă a conducerii și propune soluții pentru ameliorarea acestei situații**, precum și a cadrului legislativ. În ciuda faptului că pentru majoritatea românilor accesul la dosarele Securității nu prezintă interes, așa cum arată ultimele sondaje de opinie, **existența CNSAS nu poate fi pusă la îndoială.** Funcția acestei instituții este vitală pentru elucidarea trecutului recent și implicit pentru progresul democrației românești. Însă **CNSAS trebuie să devină o voce a trecutului, nu o fantomă care ascunde trecutul.** Astfel, Parlamentul României trebuie să modifice legea de organizare și funcționare a CNSAS, iar noua conducere a instituției să producă o schimbare de viziune în acord cu legea și cu solicitările publice.

- Desființarea Colegiului și înlocuirea cu un manager desemnat prin concurs public***

În România, **Colegiul CNSAS este dependent de puterea politică.** În condițiile în care partidele politice parlamentare, dar și ceilalți doi decidenți (Președintele și Primul-ministru) condiționează alegerea membrilor Consiliului de relații privilegiate cu clasa politică, numirea și activitatea membrilor Colegiului nu poate sta decât sub

semnul suspiciunilor și al imixtiunilor. În plus, există mărturii conform cărora, uneori, **deciziile se discută în funcție de interesele partidelor politice și se tranzacționează în raport cu negocierile purtate între membrii Colegiului.**

Membrii Colegiului CNSAS nu sunt în majoritate specialiști în cercetarea istorică. Actualul Colegiu arăta astfel, așa cum a fost investit în urmă cu 6 ani: doi economiști, un jurist, un muzicolog, un scriitor, patru istorici, un teolog, un fost deținut politic. Din 2008 până astăzi doi membri ai Colegiului au decedat, dar **Colegiul a funcționat fără probleme în 9 oameni.**

Colegiul și-a dovedit inutilitatea și incapacitatea administrativă, dublate de costuri mari de funcționare, lipsă de eficiență și imixtiunea politicului. Administrarea unei instituții de 250 de angajați trebuie să treacă în sarcina unui bun manager. **Nu se justifică existența a 11 demnitari care nu mai iau decizii în sensul legii din 1999.** Așa cum arată în acest moment, Colegiul nu este nici un consiliu de garanție morală, nici un organ administrativ, nici un board academic și nici măcar o instanță care decide în privința colaborării cu Securitatea. **Colegiul trebuie desființat și înlocuit cu un director general, ajutat de doi adjuncți, aleși prin concurs pe un mandat de 3/5 ani, cu posibilitatea reînnoirii mandatului o singură dată.** Directorul general al CNSAS trebuie să fie un specialist în istorie recentă, bun cunăscător al administrației și să fie acreditat academic. El și adjuncții săi nu trebuie să interfereze cu politicul decât în chestiunile administrative. **Politicul nu are ce căuta într-o instituție care interoghează trecutul!**

Constituirea unui consiliu științific consultativ din care să facă parte 9 sau 11 membri, neremunerați, este de asemenea dezirabilă.

Eficientizarea activității instituției

Suplimentarea fondurilor instituției și a personalului reprezintă o prioritate. Personalul trebuie să fie la dimensiunile din instituțiile similare CNSAS.

Pentru ca CNSAS să fie eficient, **trebuie în primul rând să înceteze orice formă de discriminare în raport cu cercetătorii și petenții** și să respecte termene rezonabile în rezolvarea solicitărilor (acces la propriul dosar, deconspirarea la cerere, acreditări, eliberarea de copii etc.). Durata de executare a copiilor trebuie să se reducă la 30 de zile, un termen rezonabil în raport cu costurile suportate de cercetători/petenți și cu interesele acestora.

De îndată, **CNSAS trebuie să procedeze la identificarea abuzurilor grave (crime, dispariții) comise de fosta Securitate**

și la transmiterea de urgență a datelor către organele de cercetare penală prin intermediul sesizărilor, așa cum prevede legea.

Condițiile de acces pentru cercetători trebuie urgent să sufere o transformare pozitivă: termenele de așteptare trebuie reduse, trebuie căutate soluții pentru mărirea capacității sălii de studiu, a mijloacelor de multiplicare etc.

Accesul rezidenților din teritoriu presupune cheltuieli mari, care sunt o piedică atât în a avea acces la propriul dosar, cât și în cercetarea științifică. Conducerea instituției trebuie să găsească soluții legale pentru a ameliora acest neajuns.

Dosarele întocmite de Direcția Poliției de Siguranță au fost preluate de către Securitate, iar acestea se află acum în custodia CNSAS. Din punct de vedere istoric, dar și din punct de vedere al accesului facil la informație, **dosarele Siguranței trebuie să treacă în custodia Arhivelor Naționale.**

Potrivit legii, „Din CNSAS nu pot face lucrătorii Securității sau colaboratorii acesteia, astfel cum sunt definiți prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/2008”. Solicităm completarea acestui alineat prin adăugarea următorului paragraf: „precum și foști activiști salarizați ai Partidului Comunist, foști membri ai comitetelor orășenești, municipale și județene ale PCR, foști membri ai CC al PCR/UCT și foști secretari de partid din organizații de partid constituite la nivelul întreprinderilor, uzinelor, institutelor, instanțelor, procuraturilor, unităților militare” ș.a.m.d.

La 22 de ani de la prăbușirea regimului comunist, **dosarele liderilor cultelor religioase trebuie să intre în categoria celor care sunt verificate din oficiu de către CNSAS.**

Transparență în activitatea CNSAS

Principiul transparenței trebuie aplicat în numeroase direcții ale activității CNSAS: procedura de anonimizare a copiilor solicitate după dosare, programările la sala de studiu a cercetătorilor/petenților prin postarea lor în avans pe site-ul instituției, prezența nominală a cercetătorilor la sala de studiu etc. În interesul cetățeanului, **toate inventarele trebuie să devină publice imediat**, fie că vorbim despre dosare de obiectiv, dosarele venite de la direcțiile județene ale SRI, dosarele de problemă etc. De asemenea, baza de date cu persoanele pe numele cărora există dosare întocmite de fosta Securitate trebuie să fie accesibilă cu respectarea legii. Regulile de funcționare a comisiilor mixte CNSAS-SRI/SIE, procesele-verbale ale acestor întâlniri interinstituționale, protocoalele dintre CNSAS și alte

organisme care dețin arhive ale aparatului represiv trebuie să devină disponibile spre libera consultare.

Este necesar să oprim tranzacționarea cu informații din dosare care circulă în presă și în mediile politice înainte ca documentele să ajungă la instanța de judecată, iar cei vinovați să suporte rigorile legii (în 13 ani doar 2 angajați ai CNSAS au fost destituiți, deși numeroase informații au ajuns în spațiul public; uneori, chiar membrii Colegiului au furnizat astfel de informații, fără să plătească administrativ sau penal).